

Rijbewijs, deel 1

drs. F. Matser – kolonel van de militair psychologische en sociologische dienst*

Mijn zoon staat trots voor de deur. ‘Gehaald, pa!’ Ik geef hem een hand en feliciteer hem. We gaan naar binnen en ik schenk een glaasje fris in. Hij heeft een doos gebakjes meegenomen, van de bakker. ‘Hoe heb jij je rijbewijs eindelijk gehaald pa?’, vraagt hij op enig moment. Even verval ik in nostalgische overpeinzing. Dan komt het bijzondere verhaal weer bij me boven.

Ik was cadet en zat in het tweede jaar op de KMA. Bij de kennismakingsdag had de voorlichter twee jaar eerder beloofd dat een van de prettige bijkomstigheden van de officiersopleiding was, dat je geheel gratis je rijbewijs kon halen. Het gaat te ver om te zeggen dat ik dáárvoor was gekomen, maar het punt had me wel aangesproken. Inmiddels waren we twee jaar verder en had ook ik de kleine lettertjes gelezen: de rijopleiding zat in het einde van het vierde jaar. Ik zou dus nog twee jaar geduld moeten hebben. Het alternatief was privé rijlessen nemen, maar dat kostte een hoop geld. Het vooruitzicht om veel geld van mijn karige zakgeld te betalen voor iets wat ik over twee jaar gratis kon krijgen, sprak me niet erg aan. Goede raad was duur.

Op de grote zaal van het Kasteel kwam ik in gesprek met twee ouderejaars van de Aan- en Afvoertroepen. En volgens hen was het allemaal heel simpel. ‘Je gaat gewoon naar een van die rij scholen en meld je daar aan voor een verkorte rijopleiding. Als je daar iemand kent is dat geen enkel probleem’. ‘Ik ken daar niemand’, opperde ik voorzichtig. ‘Mij corpspa zit daar als pelotonscommandant bij het landrover

rij-instructiepeloton. Die regelt wel wat voor je’, sprak een van de twee AAT-ers stellig. De landrover was op dat moment de laatste aanschaf van de KL. Spiksplinternieuw, *top of the bill*. Ik weet na al die jaren nog steeds niet of beide ouderejaars me in de boot wilden nemen. Er is immers nog geen cadet teruggeschrokken voor een goede *practical joke*, vooral ten koste van een jongerejaars. Noem het naïef, ik geloofde ze.

Twee weken later deed zich de eerste gelegenheid voor om wat met deze nieuwe inzichten te doen: het Paasverlof. Ik bleef op de KMA. Op dinsdagochtend kocht ik een enkele reis tweede klasse naar Venlo. In de binnenzak van mijn uniform zat een papiertje met daarop de naam van de wonderdoenende pelotonscommandant. En zo spoorde ik – in DT – daags na Pasen in zuidelijke richting. Na een treinreis van pakweg anderhalf uur, stapte ik in Venlo uit de trein en in een gereedstaande oude drier-tonner, die een onregelmatige pendeldienst onderhield tussen het station en de kazerne. Zo arriveerde ik op de rij school Venlo.

Er was in die tijd nog niet zoiets als *Outlook*, dus ik had geen idee waar ik de betrokken luitenant of zijn instructiepeloton kon vinden. Op de kazerne begaf ik mij daarom naar de officiersmess, in die tijd nog het kloppend hart van elke kazerne. Het was rond de klok van tien. Koffiepauze. In de mess zaten tientallen, vooral subalterne, officieren bij elkaar. Het was bomvol en het zag er blauw van de rook. Ik informeerde aan de bar naar de luitenant van wie ik de naam op mijn papiertje had staan.

Een gedrongen blonde kapitein keek mij meewarig aan. ‘Die zit al vier maanden op uitzien-

* Op deze plaats vindt u afwisselend een bijdrage van kolonel (KL) Frans Matser en luitenant-kolonel der mariniers Marc Houben.

ding in Libanon', sprak hij, terwijl hij mij van kop tot teen argwanend opnam. 'Wat moet je van hem?' Ik stamelde iets over rijbewijzen en Paasverlof. Op zijn gezicht verscheen een brede grijns. 'Dan moet je maar naar zijn waarnemer gaan, die luitenant daar. Die kan je vast verder helpen.' Hij wees naar een breedgeschouderde vakofficier die in een morsig gevechtspak met een dikke sigaar in zijn mondhoek aan een tafeltje zat.

Ik begaf mij naar het tafeltje en vroeg beleefd of ik mijn opwachting mocht maken. De luitenant, die een kaal hoofd en een stierennek had, keek mij met een blik vol verbazing aan. 'Wat mot je?', sprak hij, zonder de sigaar uit zijn mond te nemen en duidelijk geïrriteerd dat ik zijn gesprek kwam onderbreken. Ik stamelde iets over rijbewijzen, landrovers en luitenants die in Libanon waren. Hij stond nu op van de tafel. Hij was zeker twee meter lang en bijna net zo breed. De geïrriteerde blik in zijn ogen had plaats gemaakt voor pure boosheid. Hij keek uit de hoogte op mij neer en bulderde op luide toon: 'Weer zo'n vuile rotcadet die denkt dat hij hier in één week even gratis z'n rijbewijs kan halen!' Zijn krachtige stem vulde iedere hoek van de mess. Er viel een pijnlijke stilte. Veertig paar ogen keken naar mij. Op sommige plaatsen werd gelachen. 'Flikker op, lul, we hebben hier wel wat anders te doen', beet hij mij op dezelfde luide toon toe. Terwijl zijn woorden nog nagalmden door de doodstille mess, draaide hij zich om en beende sigarenrook uitspuwend, woedend de zaal uit.

Ik bleef voor mijn gevoel zeker tien minuten aan de grond genageld staan. De ontstane situatie spoorde niet helemaal met de etiquette die mij bijgebracht was op de KMA. Ik nam enigszins aangeslagen plaats op een barkruk. Ik was nog niet helemaal in staat snel een nieuw plan te maken, zoals Clausewitz ons dat geleerd had. Langzaam vulde de ruimte zich weer met geroezemoes. De koffiepauze liep ten einde

en de mess stroomde langzaam leeg. Een enkeling wierp nog een medelijdende blik op mij, anderen liepen mij grinnikend of met steelse blikken voorbij. Ik stond op het punt om mijn weekendtas te pakken en een illusie armer weer naar Breda terug te gaan, toen een kleine kromgetrokken vakofficier met een grote grijze baard naar mij toeliep. Ik zette me schrap voor de volgende uitbrander.

Hij keek me aan en zei: 'Hoeveel tijd heb je?' Ik zei dat ik vrijdagmiddag weer naar Breda moest omdat ik zaterdag wacht had. 'Drie dagen', zei hij en schudde triest met zijn hoofd. 'Drie dagen om een rijbewijs te halen, het wordt steeds gekker'. Hij sjokte naar de uitgang. Toen ik bleef staan, keek hij verbaasd om. 'Nou, kom maar mee knul, ik zal eens kijken wat ik voor je kan doen.' Ik greep mijn weekendtas en sprintte achter hem aan. 'Mijn peloton heeft niet van die mooie nieuwe landrovers' zei hij. Ik ben commandant van het laatste ééntonnerpeloton. DAF YA 126. Auto's die ouder zijn dan jij zelf. Maar ze rijden nog best, hoor.'

Achter op de plaat riep hij een korporaal bij zich. 'Wim, deze jonker moet vrijdag afrijden, regel jij dat even?' Twintig minuten later zat ik achter het onbekrachtigde stuurwiel van een 23 jaar oude, roestige ééntonner en werden mij de kneepjes van tussengas, lage *gearing*, en de ongesynchroniseerde eerste versnelling uitgelegd. En drie dagen later, op vrijdagmiddag, zat ik in de trein naar Breda, met in mijn binnenzak de rijbewijzen B, C, D en E. Het examen op vrijdagmorgen was iets heel bijzonder geweest, maar dat vertel ik u misschien een ander keer nog eens.

Ik was uitgesproken en er viel een korte stilte. Mijn zoon keek mij vol ongeloof aan. Dezelfde ongelovige blik waarmee de beide ouderejaars AAT in 1978 op de KMA naar mijn rijbewijs keken toen ik dat, daags na het Paasverlof, zo nonchalant mogelijk even liet zien. ■